

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političsko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1'50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2'50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Naše stališče napram „Slomškovi zvezi“ in drugim učiteljskim društvom ter političnim klubom.

Marsikomu bo načelne debate o Deklaraciji že dovolj.

Popolnoma pravilno se povdaria, da dodaja ta samo okvir in smer za delovanje organizacije, da pa je treba okviru dati tudi vsebino.

Prepričan sem, ko prestopimo k izgradnji programa, izgine marsikateri pomislek in predsodek glede nove smeri. Vendar ne bo odveč, ako še enkrat opredelimo svoje načelno stališče napram drugim učiteljskim organizacijam, društvom in klubom, bodi obstoječim, bodi takim, ki se šele osnujejo.

Ideja stanovskega edinstva, brezparteijskega, iskrenega edinstva je temeljna, vodilna misel nove smeri, z njo stoji in pada ves pokret. Ta misel pa mora našti svoji adekvatni zunanji izraz samo v enotni stanovski organizaciji za vso državo, temelječi na okrajnih učiteljskih društvih, nikdar v kakih zvezi različnih, idejno različno usmerjenih organizacij in društev. Nimamo nobene vere v aktivnost in življenjsko možnost drugačne organizacije, naši bi bili njeni pisani program še tako lep. Pri vsem svojem idealizmu motrimo situacijo povsem trezno in realno.

Organizacija, ki bi se udejevala samo potom skupne eksekutive in ne bi vzdrževala med člani nobenih stalnih, rednih stikov, nikdar ne bi mogla vršiti one naloge, ki jo od svoje stanovske organizacije pričakujemo, najmanj pa bi bilo v njeni moči paralizirati strankarski vpliv na šolstvo, ker ne bi mogla prepričati izkrcavanja posameznih organizacij v politične namene. Prava stanovska zavest, to je zavest odgovornosti napram stanu v celoti, brez katere ni stanovske discipline, more uspevati in rasti le samo tam, kjer prihajajo stanovski člani različnega mišljenja v medsebojni stik in se osebno spoznavajo, kar je možno samo v skupnih okrajnih učiteljskih društvih. Le tako more stanovska ljubezen postati ona tvorna sila, ki bo družila preko vseh resničnih in umetnih ovir vse stanovske člane in jih usposabljala za skupen nastop.

Ne zunanje, ampak duhovno edinstvo stanu je naš cilj in naše prepotrebno, da bo rastla aktivnost in borbena organizacija sorazmerno z rastočo globino in jakostjo tega duhovnega edinstva. Ideja stanovskega edinstva, v srcu vsega zavednega učiteljskega vedno živa, je postala naša osvobodilna ideja v času naše stanovske onemoglosti napram navali političnih sil. Ona koreninji globoko v zavesti, da ima ves stan poleg nespornih skupnih socialnih in pravnih interesov tudi skupne duhovne težnje in cilje, izhajajoče iz našega vzgojiteljskega zvanja. Zgoli vprašanje naše politične zrelosti se nam zdi, da to, kar nam je skupno, tudi skupno uspešno potom enotne organizacije zastopamo.

Lahko ima kdo s svojega vidika tehtne pomisleke proti enotni stanovski organizaciji za vse učitelstvo — potem mora zavreči tudi temeljno misel stanovskega edinstva. Neiskreno pa je govoriti o stanovskem edinstvu, istočasno pa propagirati stanovsko ločitev učitelstva na osnovi različnega političnega ali kulturnega naziranja.

Naše stališče je tako jasno, kot so iskreni in pošteni naši nameni. Ali stanovsko edinstvo na temelju duhovnega edinstva ali nazaj v staro strankarsko orientirano smer. Vse drugo je surogat, je polovičarstvo in bi bilo škoda truda in naporov. Nikakor nismo sledi za težkoče in ovire stanovskemu edinstvu, a večja kot te ovire je naša vera v zmago dobre stvari. Vemo, da je misel o stanovskem edinstvu konstruktivna misel, da prihaja nasproti težnji naših najboljših duhov in duhovnem zblizanju in strničenju vseh pozitivnih sil, da pripravljamo

svoji način pot k rešitvi našega nacionalnega problema

Nečesa smo se pri tem vedno zavedali: Stanovsko edinstvo je izvedljivo in trajno možno le, ako mu ne žrtvujemo svoje duhovne svobode, svobode vesti in svobode javnega udeleževanja. Za nobeno ceno in pod nobenim pogojem ne bi žrtvovali te svobode, ki jo rabimo v sedanjih dobrih velikih idejnih prelomovih kot vsakdanji kruh. Rabimo jo za neovirano poglobljanje v naše narodne, življenjske probleme, rabimo jo za proučevanje naših vzgojnih in šolskih problemov. Da rešimo članstvu to vsestransko duhovno svobodo, baš zato moramo stanovski program omejit na naše teženje in zahteve, ki so nam v resnici vsem skupne in sme organizacija kot obvezno in programatično proglašati le to, kar je nesporno zadeva celega stanu. To nam pa ne zabranjuje, da razpravljamo v organizaciji o vseh drugih vprašanih, a obveznih sklepov ne moremo delati in priporočljivo je, da se čimboli omejujemo na izvajanje svojega programa, ki je dovolj obsežen in velik, ter preveč ne trošimo svojih sil. Da je ta omejitev enako potrebna za enoten nastop in smoterno delovanje organizacije kot za svobodno duhovno življenje članstva, to nekateri tako težko uvidevajo in iščejo protislovja tam, kjer izvajamo samo nužne posledice iz postavljenega načela.

Iz našega na videz nedemokratičnega stališča, da ne priznavamo poleg lastne organizacije nobene druge organizacije osnovnošolskega učitelstva, pa nuno sledi, da ne moremo in ne smemo kratiti članom pravice, da si osnujejo, ako čutijo za to notranjo potrebo, posebne organizacije, društva in klube za propagiranje in izvajanje onih svojih ciljev, težni in nalog, ki niso izrazito stanovska in jih skupna organizacija ne more sprejeti v svoj program. Kakor n. pr. gotove kulturno-politične težnje. Izraza »stanovska organizacija« ne smemo zamenjivati z izrazom »učiteljska organizacija«. Točneje ko »stanovska« bi rekli »stanovskopolitična organizacija«. Ako torej ne priznavamo poleg lastne nobene druge stanovsko-politične organizacije, hočemo s tem reči, da smatramo edino svojo organizacijo kot upravičeno govoriti in nastopati v imenu celega stanu in avtoritativno tolmačiti skupne njegove interese in zahteve. To velja seve samo o stališča Deklaracije, ko podreja njena načela in za nikogar ne bodo več obstojali načelni pomisleki proti vstopu v našo organizacijo.

Popolnoma na sebi umevno pa je, da ne sme nobena druga učiteljska organizacija, nobeno društvo, noben klub, kjer člani so obenem člani naše organizacije, zastopati načela in zahteve, ki bi bila protivna programatičnim zahtevam skupne organizacije in v kateremkoli protislovju z njimi. Tu ne more biti ugovora in diskusije. Od svojih članov moramo zahtevati absolutno disciplino. Kjerkoli in kadarkoli nastopa in se udeležuje, mora to storiti v skladu s programom in cilji celotne organizacije in so moralno zavezani njena načela izvajati. Vsako popuščanje, vsaka prizanesljivost bi pomenjala samomor za organizacijo. Komur široka duhovna svoboda, ki jo nova smer v nasprotju s staro svojim članom dovoljuje, ne zadostuje, za tega načel ni drugega izhoda, kot da izvaia posledice. Ako n. pr. stanovska organizacija zastopa načelo, da se pri kompetencah in imenovanih ne smejo uveljavljati strankarski vplivi, potem je vsak organiziranec zavezan, da to načelo zagovarja in zastopa tudi v svoji stranki in da je solidaren z organizacijo, ako bi bila ta primorana protestirati proti takim vplivom. Da je absolutno ne-

moravno, nekolegialno in proti stanovski disciplini, ako kak član išče v takih zadevah pri svoji stranki protekcije (izraz je nedvoumen!), o tem je škoda izgubljati besede.

Upam, da je s temi ugotovitvami naše stališče na vse strani dovolj jasno opredeljeno in ne bo treba več o njem razpravljati. Mi se nimamo z nikomur dogajati, pa tudi ne izvajamo nobenega pritiska na nobeno stran. Hočimo svojo ravno pot in lahko čakamo. Dobra stvar ne zoreva čez noč. Verujemo v moč naše vodilne ideje in smo prepričani, da brez posebne agitacije v doglednem času nrodre.

Stališče Slomškove zveze ne more ni naimanie vplivati na naše stališče. Deklaracije je kot stanovsko-politično organizacijo ne moremo priznavati in njeni člani ne morejo biti obenem naši člani, dokler kot taka ne likvidira in ne prizna naše organizacije kot reprezentantino celega stanu.

Da ne bo nobene najmanjše nejasnosti, moram napram očitku, da je naše stališče radi svoje ekskluzivnosti nedemokratično in v svojih tendencah centralistično, še sledeče ugotoviti: Ko bi ne bilo drugih, se moramo že iz zvoli realno-političnih razlogov zavzeti za enotno organizacijo vsega učitelstva v državi. Vsi učitelji smo državni nameščenci, skupen nam je gospodar, skupno se nam reže kruh in skupno se odloča naša usoda. To so dejstva, s katerimi mora realna stanovska politika računati. Danes na imamo edino državno organizacijo osnovnošolskega učitelstva v UJU, ki združuje tudi pretežno večino vseh stanovskih članov v svojem okrilju. Po

* Glej »Slovenski učitelji« šte. 2. l. 1926.

Disciplinska komisija deluje.

(Dopis iz marib. oblasti)

Komisija za disciplinarne zadeve učitelstva v mariborski oblasti deluje zadnji čas prav marljivo. Ta korak in to delo moramo v interesu šolstva in našega stanu le pozdravljati in odobravati. Zakaj v prevratni dobi je bilo toliko nujenjšega in važnejšega dela, da so se disciplinarne zadeve samo kopičile in kopičile ter se je obravnavanje odlagalo na poznejši ugodnejši čas. Ravno to odlaganje in zavlačevanje pa je rodilo zlo šoli in učitelstvu. Zakaj marsikdo je mislil, da je tudi v tem oziru docela svoboden in dela kar hoče. To je zabeljalo zlasti mnogo mlajših tovarišev in tovarišic do prestopkov in pregreškov, katerim bi se bil marsikdo izogel, če bi bil imel zavest, da bo moral dati odgovor na pristojnem mestu in bode trpel moralno in zmotno škodo. Zato pa so se disciplinarni slučajii kopičili in množili tako, da dosežajo precej visoko število, katero bode dalo še mnogo posla komisiji in če boide v tem tempu naprej, trajalo lahko še leta, predno se rešijo samo stari slučajii. Kje so pa še novi!

Nam sicer ni znano, kakšnega pritiska se drži disciplinska komisija pri svojem postopku: ali časovnega, kedaj so nastali posamezni slučajii, ali na kvalitativnega, da rešuje posamezne slučajie na obtežljivosti prestopka ali pregreška. Vendar pa bi opozorili pri tem na neko okolnost.

intencijah njenih ustanoviteljev in no vohi ogromne večine članstva naj bi to bila organizacija vsega učitelstva v državi, kar je izraženo tudi v pravilih. Zato jo smatramo kot svojo pravo in edino stanovsko organizacijo in želimo, da vstopijo vanjo vsi slovenski in hrvaški učitelji, ki še stoje danes izven nje. Zato tudi naša resna volja, da odstranimo vse ovire za njih vstop. Ako kdo govori o centralističnih tendencah, potem se more to nanašati le na notranji ustroj organizacije, iz tega pa ne moremo napraviti načelnega vprašanja, ker je članstvu dana prilika, da svoje želje uveljavljuje in pravila spremeni.

Končno še eno besedo o političnih klubih učiteljev, ki so člani naše organizacije. Kakor je vsakemu članu svobodno, da je član katerekoli stranke, tako tudi ne more biti enakomestnim zabranjeno, da se združujejo v klube. Glede stanovske discipline velja seve za klub v celoti isto, kot za posameznega člana. Sicer pa moramo smatrati politične klube kot interno zadevo stranke, ker je to njena stvar, ako hoče svoje pristaje grupirati po stanovih. Gotovo ima tak klub zanjo pomen le, ako vstopijo vanj najboljši njeni somišljeniki. V tem oziru se krije naš stanovski interes z interesom vsake stranke, ker baš v najboljših naših članih je stanovska zavest najživejša in oni bodo načela in zahteve stanovske organizacije tudi v stranki odločno zastopali, kar tej gotovo ne bo v kvar. Tesni strankarji med nami pa so s svojim vplivom tudi stranko zavežali na krivota in nič si ne prikrivamo, da so bili ti mnogo krivi raznih presekuacij in krivic, ki so se učiteljem drugega mišljenja prizadale in ki so koncem koncev vedno vladajoči stranki sami največ škodili.

Rudolf Mencin.

Spomenica Izvršnega Odbora UJU ministru prosvete g. St. Radiću.

Gospodinu Ministru Prosvete.

Izvršni Odbor Jugoslovenskog Učiteljskog Udruženja, odzivajući se raspoloženjima učiteljskega, uzima slobodu, da Gospodina Ministra upozna sa dva pitanja, koja u ovaj mah interesuju sve učiteljske naše Kraljevine.

I.
Penzionišući učitelje i učiteljice po navršetku 32. godine službe Ministarstvo Prosvete im je na osnovu čl. 33. Zakona o Narodnim školama, stalno određivalo, uz pun iznos dotadanje plate, i povišicu u 15%. Medutim članom 31. Zakona o ei-

novnicima nije naročito naglašeno, da učitelji imaju prava i na ovu povišicu, i ako se stav pomenutog člana: »Povišica u 15 % računa se za penziju samo onima koji imaju 35 godina službe, ako specijalnim zakonom nije drukčije određeno« — može i treba tumačiti onako, kako ga tumači Ministarstvo Prosvete. Glavna Kontrola međutim nije usvojila ovo tumačenje toga stava što je izazvalo nejednako postopanje u dodeljivanju ove povišice u 15 %. Jer, dok je Ministarstvo Prosvete priznaje, Glavna Kontrola i Državni Savez to spore penzionisanim učiteljima.

Kako ni čl. 208. Finansijskog Zakona za budžetsku 1926/7 godinu ne pomine stečeno učiteljsko pravo — molimo Gospodina Ministra za dejstvo, da se prilikom pretresa i usvajanja Finansijskog Zakona u čl. 209. naročitim stavom prizna stečeno pravo učitelja i na povišicu u 15 % po navršetku 32. godine učiteljske službe.

Ovom prilikom neka nam je dopušteno da napomenemo: da je još i onda, kad je za administrativne činovnike bio uzakonjen rok od 40 godina ukazne službe za punu penziju, učiteljima, s obzirom na tegobu njihovoga rada, priznat je bio rok od 32 godine.

Razlog, koji je to priznanje diktovao, nije prestao, i učiteljstvo, s obzirom na izvanrednu tegobu svoga rada i po mestima, u kojima provodi godine svoga službovanja, i po mnogostrukim dužnostima vezanim za svoj položaj, a koje dužnosti ostale struke nemaju i ne vrše — ima prava na naročitu pažnju i priznanje. Takav rad i život po zabačenim i nekulturnim mestima čini da se učitelj pre iscrpe i zamori. Dužnost je države, da mu, priznajući sve to dopusti da se pre odmori, priznajući mu sa navršetkom od 32. godine službe sve pripadnosti dotadanje u penziju

Učiteljski politični klubovi.

»Povdarjamo, da ne more biti naloga stanovske organizacije, odvratači učiteljstvo od delovanja v drugih organizacijah in društvih, budi političnih, kulturnih ali gospodarskih in je njena naloga, v kolikor sega preko meje ožjega stanovskega programa, samo regulativnega in dopolnilnega značaja.

Deklaracija, točka VIII.

Naj ne mislilo oni, ki so ustanovili v nedeljo znova »Demokratski klub učiteljstva«, da so s tem ustanovili kako fronto proti Deklaraciji. Teza namreč ne morejo ustvariti, ker im Deklaracija da popolno svobodo v tem oziru in jo celo povdarja. Tudi drugi ostanemo radi tega izven organizacije ravno tako dobri demokrati, čeprav so nas mnogo izključili od sčustanovitve tega kluba.

Celo zdravi so taki klubovi, če so v treznih rokah in trezno postopajo; lahko na stvari in svojemu namenu tudi več škodujejo kakor koristijo, kar nas uči polpretekla doba.

Predvsem bi morali videti zdravo jedro učiteljskih klubov raznih strank v tem, da se potezajo pri svojih strankah in pri pravice vsega učiteljstva in pravično postopanje pri učiteljskih nameščenih itd., to je za vsa ona vprašanja, ki jih proglašajo organizacija za vse učiteljstvo kot obvezne v zastopanju na zunaj in na katerih je vse učiteljstvo interesirano.

Ne bi na svetovali klubom, da streme zgolj za pridobivanjem dobrih službenih mest svojim članom ter da na ta način uvažajo partizanstvo in krivično postopanje pri učiteljskih stanovskih vprašanjih. S tem ne vlagajo ravno bolenega bacila v moralno osnovo učiteljskega stanu, temveč si zapisujejo razdor in smrt tudi sami sebi in bodo s tem škodili ne samo stanu, temveč tudi stranki sami.

Druga dobra stran teh klubov raznih strank bi bila ta, da bi potom njih lahko zastopale posamezne skupine pri

II.

Zakon o činovnicima (glavi X., čl. 159—223) propisao je disciplinske propise za vse državne službenike gradanskog reda. Nu čl. 85. Zakona o dvanaestinama budžetskim za mesec april-juli 1925, koji glasi: »čl. 170. Zakona o činovnicima i ostalim državnim službenicima gradanskog reda ima se razumeti tako, da se niime ne meniaju propisi Zakona o srednjim i osnovnim školama, koji i dalje ostaju u svemu u važnosti u pogledu disciplinskih krivica i postupaka«, a čl. 7., tačka 2. u Zakonu o budžetskim dvanaestinama za mesec decembar 1925. god. i januar, februar i mart 1926. god. koji glasi: »Ovo se odnosi samo na nastavnike osnovnih a ne srednjih škola«. Time su samo učitelji izuzeti od propisa Zakona o činovnicima, i samo će se njihove krivice isledivati i suditi po specijalnom Zakonu o Osnov. školama.

Učiteljstvo je imalo prilike, da se pozabavi ovim pitanjem i ono je jednoglasno izjavilo želju, da i za učitelje važe disciplinski propisi Zakona o činovnicima.

Izvršni Odbor Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva ima čast umoliti Gospodina Ministra za dejstvo, da se jednim članom u Finansijskom Zakonu obesnaži prednja Odredba iz čl. 7., tačke 2. poslednjeg Zakona o dvanaestinama budžetskim za 1926. godinu.

Molimo Vas, Gospodine Ministre, da izvolite primiti uverenje našeg osobitog Uvažanja.

Br. 133. — 5. februara 1926. g.

Predsednik Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva:

Pet. Vuksanović.
Tajnik:

Jov. Milijević.

Ovu predstavku Izvršnog Odbora UJU podneo je predsednik Udruženja G. Ministru Prosvete.

svojih strankah ona načela, s katerimi ne soglašajo vsi člani v organizaciji in se ne morejo proglašati za skupne, in bi tam poskušali svojo srečo, če jih lahko uveljavijo.

Na ta način bi lahko ostala naša organizacija strogo strokovna in nestrankska in bi lahko tvorila zdrav rezervuar za zdrave poglede v strokovnih vprašanjih in projektih, iz katerega bi lahko črpali vsi učiteljski klubovi zdrave strokovne poglede, načela in načrte, v pogledu razvoja narodne prosvete, šolstva in učiteljskega stanu, ki bi jih stranke lahko uveljavljale v korist naroda.

Tudi v pogledu politične izobrazbe učiteljstva bi imeli klubovi veliko nalogo. Oni bi lahko med učiteljstvom s sistematičnim delom dvigali politično izobrazbo učiteljstva in bi lahko nadomestili ono vrzel, ki jo je šola zamudila dati učiteljskemu stanu. Politična (ne agitatorska) šola za učiteljstvo bi bila tudi v veliko korist naroda in klubovi bi jo lahko aranžirali za posamezne skupine, ne da bi bilo treba organizacijo ekspozirati za to.

To bi bil regulativ, ki ga omema Deklaracija, in naloga organizacije je, da to razmerje varuje pred kvarnimi izrastki.

Jasno je, da za zrele ljudi ni bojznih vzdrževanja tega edino zdravega razmerja med strokovno organizacijo in političnimi strankami in tudi v interesu stvari morajo stranke pristati na neodvisnost strokovnih organizacij in na zdravo osnovo klubov, ker sicer im bodo samim v škodo in bo stranka trpela in odrvenevala glede strokovnih vprašanih v dogmatizmu; s krivičnim postopkom pri nameščenju na bo rušila pravne temelje, kar se bo tudi maščevalo nad njo samo.

Klubovi naj tudi ne bodo avantgarda za naskoke na neodvisnost strokovnih organizacij

Ivan Dimnik.

Tovarišice govornimo o Deklaraciji!

Minil je mesec, kar je bila v »Učiteljskem Tovarišu« objavljena Deklaracija. Sledilo utemeljevanja nje potrebe v našem stanovskem glasilu, naloževanja v političnih listih, a iz naših vrst, iz vrst učiteljic, kot članice te ali one učiteljske organizacije, ni bilo doslej glasu. In vendar tvorimo v UJU približno 50% članstva in Deklaracija vsebuje isto za tovarišice kot za nas. Strogo stanovska in strokovna bodi naša organizacija, ne igrača političnih strank, ne vetrovnica raznih režimov. Osebnimi interesi nai izgi-

nejo, drug naj vidi v drugem samo stanovskega tovariša, za katerega je pripravljen storiti vse, ne pa se potuhnjiti in to iz raznih političnih ozirov, ko najbližnjega tlačijo režim in dopuščati persekucije.

Me se ne udejevujemo v politiki tako aktivno kot se tovariši, a zlih posledic političnih nasprotstev smo bile ob vsakokratnem menjavanju režima istotako deležne kot oni. Ničse se takrat ni zmenil za naše poklicno delo, saj je pri tem odločevalo samo mnenje tega ali

onega strankarja in vodstvo organizacije?

Imam en sam, toda ta dovoli žalosten spomin, ki mi je prvič jasno pokazal, koliko premore beseda mogotcev in koliko vpliva ima politična stranka na poedine člane učiteljske organizacije. Z udejevovanjem Deklaracije bi bilo to žalostno poglavje v zgodovini slovenskega učiteljstva, ki nemo pričča o hladčevstvu, končano.

To naj bo eno izmed mnogega, kar še dobrega vsebuje Deklaracija. Sicer pa ne kratki nobenemu ne duševne in ne politične svobode, njej je v glavnem za to, da so člani organizacije res stanovsko zavedni.

Pa tovarišice, zlasti podeželske! Nam je li treba udejevovanja v političnih organizacijah, ki za kaženja za to ali ono organizacijo (politično) in imabodimo odkrite — pri večini specialno ta namen, da izpolni ure dolgočasja, ki mučijo podeželsko in mogoče še mnogo huje trško učiteljico?

Odrto nam je drugo polje, še zelo malo preorano. Spoznavajmo naš narod, ki je v pretežni večini kmetski, zanimaj-

Misli k Deklaraciji.

Menim, da ne trdim preveč, če primerjam našo Deklaracijo nekakemu izvoru velike moči, ki jo je učiteljstvo tako potrebno

Deklaracija hoče spoiti učiteljstvo v eno veliko duhovno enoto, kjer naj vlada popolna duhovna svoboda. V učiteljskih društvih daje prostor slehernemu, ki svobodno misli in ki noče izvajati pritiska na svojega tovariša drugega političnega mišljenja. Prostost vlada in to je prav!

Ne najde na poti Deklaracija v društvih, kjer se člani ne čutijo dovolj močne, da bi se lahko opirali na svoji laz, na samega sebe in kateri v usodnih trenotkih zapustijo tovariša, ker je to po volji onih, kateri so zadeli že toliko gorja našemu stanu

Deklaracija je življenje, je pomladanski dih, ker vzbudja v članstvu vero v sebe. Naj pogledamo kamorkoli po širnem svetu, povsodi vidimo, da je napredek mogoč le tam, kjer je posamezniku dana možnost, da razvija svoje zmožnosti, da živi po pravicah svojega laza, in Deklaracija sloni na tako širokem duševnem razmahu.

Deklaracija je pozitivna, ker ruši stari in stavi temelji novi stavbi. Ona hoče odpraviti v naših društvih vso staro in tujo navlako ter dati prost razmah in velik duševni polet slehernemu učitelju.

Nekaj predzgodovine k Deklaraciji.

Še pred vojno se je v sežanskem učiteljskem društvu začelo gibanje v zmislu sedanje Deklaracije. Povdarjali smo že takrat, da hočemo strogo stanovsko strokovno organizacijo in da mora »Učit. Tovariš« spremeniti smer plsanja in duhu take organizacije, da se s tem ugleda pot do njenega uresničenja. Naravno, da smo zadeli na odpor in naše društvo, ki je edino zastopalo to smerje radi tega zaslovelo kot društvo razgrajčev, malkontentov, revolucionarcev in ne vem še kaj. Toda odnehalo nisimo, dasi so bili takratni časi zelo nevarni, ker so nas c. kr. nadzorniki motrili od vseh strani in sodili naše šolsko in izvenšolsko delo za delo revolucionarcev in na ta račun se je izvršila marsikatera persekucija.

Toda prišla je vojna in to gibanje je obtičalo na mrtvi točki, ni pa idejno zamrlo v dušah posameznikov.

Po prevratu si je moralo mnogo goriškega učiteljstva iskati novo domovino iz tega ali onega vzroka. Čakalo je svoje usode v mizeriji in se tolažilo z boljimi časi. Razumevanja našega takratnega položaja nismo nikjer našli. Tovariš vojaki so še nadalje služili pri volakih, da so se preživeli, ostali pa so se z vsem mogočim ukvarjali, da so si lajšali bedo V takem položaju smo se goriški učitelji zbrali 3. februarja 1919 v Ljubljani in obravnavali naš gnotni položaj v novi domovini — ločeni od svojih zastopstev. Prosili smo takratno šolsko oblast za podporo — mesečnih prejemkov nismo bili deležni — dali smo se na razpolago za vršitev svojega poklica itd. Torej v prvi vrsti smo obravnavali svoj gnotni položaj, v katerem smo se nahajali.

V tem žalostnem položaju smo žele uvideli, kako potrebna nam je res prava stanovska organizacija, pri kateri bi morali upravičeno iskati gnotne in moralne

mo se za njegove težnje, rešujemo problem kmetske žene, od katere prihaja med našo inteligenco zdrav, dober živeli, vkljub temu, da se menjava nie življenje med motiko in kuhalnico!

Kaj nam onemogočuje to delo. Nezaupanje kmetskih ženic do mestnih frajl. Ne mislim s tem »bubifrizure« in modernega kroja, temveč ono, kar nas sili, da vihamo nos, ko gremo skozi kmetsko dvorišče ali vidimo od znoja in zemlje umazanega kmeta, ki nam proži v pozdrav žuljavo desnico. To in malo dobre taktike in stvar je gotova.

Saj bi morale delati za narod, a kako naj delamo, če so nam težnje tega naroda nerazumljive in ne razumemo filker naroda ne poznamo, čeravno smo same kri njegove krvi

O tem naj bi poleg Deklaracije razmišljala učiteljica sedaj, ko se namerava uresničiti sanje slehernega treznomislecčega člana, ki vidi v Deklaraciji to, kar bo združilo vse naše učiteljstvo v nepremagljivo četo, ki bo zmožna klibovati vsem nasprotnim viharjem.

Asta Šinigoj.

Ni to napredek, da ostanem na že doseženem, temveč napredek znači iskanje še boljšega!

Tragično je bilo za učiteljstvo dejstvo, da se je tako rado pomudilo pri preteklosti. Da, prijetno in romantično je bilo nekdat, toda mi ne smemo postati intelektualni penzionisti! Pravi napredek ni to, kaj je bilo nekdat, temveč napredek je, kaj je sedaj in kaj bo vnaprej! Ničesar ni stalnega in kar velja danes za pravo, ni več uporabno za jutri!

Ne sramuj se tovariš, da si nekdat prisegal na druga načela! Tvoja izpreobrnitev je dokaz, da iščeš luči, one luči, katera Te naj dovede na pot resnice in pravice, ki je pa še danes teptana! In ker se izražaj za Deklaracijo, je to dokaz, da iščeš nove poti. Klevetniškov je dosti, predstoj — pa — kvišku glavo in mirno naprej!

Stan, ki stopa po stopinjah drugih, kateri ne čuti v sebi dovolj lastne moči, da bi se osamosvojil, tak stan ne bo nikdar prednjačil v pravem pomenu besede. Kdor hoče priti na vrh, mora verovati v samega sebe, mora čutiti v sebi dovolj moči, da se po dolgi in mukopolni poti bliža vrhuncu.

Naš stan mora verovati v svojo moč, v svoji laz in našel bo pravo pot!

Deklaracija io nam kaže!

Herman Kmetj.

podpore. Predlagal sem in utemeljeval resolucijo po etnotni stanovski strokovni organizaciji vsega učiteljstva v državi, ne oziraje se na politično in svetovno naziranje posameznika s svojim strogo strokovnim glasilom Sprejeta je bila ta resolucija z dvetretjinsko večino navzočih tovarišev in tovarišic. Padlo je seme, dasi sem se prav dobro zavedal, da ne bo še dolgo vzkliklo. Vodstvu takratne »Zaveze« ni bila po volji ta resolucija in »Učit. Tov.« je nastopil proti.

Uthniti smo morali, ker takrat ni bilo varno se bosti, posebno pa nam »beguncem«, ki nismo imeli nikjer pravne zaščite, najmanj na tam, kjer bi jo moral imeti. Razšli smo se po službah in usoda me je kakor nalašč zanesla v okr. društvo, ki zavzema od prevrata naprej najčastnejše mesto v naši organizaciji — to je mežiško učiteljsko društvo.

Zašel sem tja, kamor sem v resnici spadal, da nadaljujem svoje delo. Bili smo v tem društvu raznih političnih nazirani, a čutili smo se med seboj le tovariši-učitelji, vse drugo je bilo daleč v ozadiju. Na zborovanjih se ni mlatilo prazne slame, temveč zavzemali smo v prvi vrsti vedno strogo stanovsko stališče v prilog organizacije, stanu in šole.

Ni čuda, ako je iz tega društva vzklikla Deklaracija. Izšla je iz učiteljstev in ne iz strankarjev, kar naj bi v zveled drugim društvom, ki se poslužujejo vseh mogočih pgti, samo stanovske ne. Motrivajoč neorientiranje enega dela učiteljstva, ki noče samostojnega mišljenja, sem mnenja, da bo ravno Deklaracija učiteljstvo vzgojila k samostojnemu mišljenju in ga osvobodila vseh spon. Bo li zmaga prevdarnost in samozvest učiteljstva, to me prav nič ne skrbi. Če ne danes, pa jutri, a čim prej tem boljše.

Fakt je, da je Deklaracija tu in ostane tu!

Josip Macarol.

novnicima nije naročito naglašeno, da učitelji imaju prava i na ovu povišicu, i ako se stav pomenutog člana: »Povišica u 15 % računa se za penziju samo onima koji imaju 35 godina službe, ako specijalnim zakonom nije drukčije određeno« — može i treba tumačiti onako, kako ga tumači Ministarstvo Prosvete. Glavna Kontrola međutim nije usvojila ovo tumačenje toga stava što je izazvalo nejednako postopanje u dodeljivanju ove povišice u 15 %. Jer, dok je Ministarstvo Prosvete priznaje, Glavna Kontrola i Državni Savez to spore penzionisanim učiteljima.

Kako ni čl. 208. Finansijskog Zakona za budžetsku 1926/7 godinu ne pomine stečeno učiteljsko pravo — molimo Gospodina Ministra za dejstvo, da se prilikom pretresa i usvajanja Finansijskog Zakona u čl. 209. naročitim stavom prizna stečeno pravo učitelja i na povišicu u 15 % po navršetku 32. godine učiteljske službe.

Ovom prilikom neka nam je dopušteno da napomenemo: da je još i onda, kad je za administrativne činovnike bio uzakonjen rok od 40 godina ukazne službe za punu penziju, učiteljima, s obzirom na tegobu njihovoga rada, priznat je bio rok od 32 godine.

Razlog, koji je to priznanje diktovao, nije prestao, i učiteljstvo, s obzirom na izvanrednu tegobu svoga rada i po mestima, u kojima provodi godine svoga službovanja, i po mnogostrukim dužnostima vezanim za svoj položaj, a koje dužnosti ostale struke nemaju i ne vrše — ima prava na naročitu pažnju i priznanje. Takav rad i život po zabačenim i nekulturnim mestima čini da se učitelj pre iscrpe i zamori. Dužnost je države, da mu, priznajući sve to dopusti da se pre odmori, priznajući mu sa navršetkom od 32. godine službe sve prinadležnosti dotadanje u penziju

Učiteljski politični klubi.

»Povdarjamo, da ne more biti naloga stanovske organizacije, odvracati učiteljstvo od delovanja v drugih organizacijah in društvih, **bođisi političnih**, kulturnih ali gospodarskih in je njena naloga, v kolikor sega preko meje ožjega stanovskega programa, **samo regulativnega** in dopolnilnega značaja.

Deklaracija, točka VIII.

Nai ne mislijo oni, ki so ustanovili v nedeljo znova »Demokratski klub učiteljstva«, da so s tem ustanovili kako fronto proti Deklaraciji. Teza namreč ne morejo ustvariti, ker im Deklaracija da popolno svobodo v tem oziru in jo celo povdaria. Tudi drugi ostanemo radi tega izven organizacije ravno tako dobri demokrati, čeprav so nas mnogo izključili od soustanovitve tega kluba.

Celo zdravi so taki klubi, če so v treznih rokah in trezno postopajo; lahko na stvari in svojemu namenu tudi več škodujejo kakor koristijo, kar nas uči polpretekla doba.

Predvsem bi morali videti zdravo jedro učiteljskih klubov raznih strank v tem, da se potezajo pri svojih strankah in pr. za pravice vsega učiteljstva in pravično postopanje pri učiteljskih nameščanih itd., to je za vsa ona vprašanja, ki jih proglašajo organizacija za vse učiteljstvo kot obvezne v zastopanju na zunan in na katerih je vse učiteljstvo interesirano.

Ne bi na svetovali klubom, da streme zgolj za pridobivanjem dobrih službenih mest svojim članom ter da na ta način uvažajo partizanstvo in krivično postopanje pri učiteljskih stanovskih vprašanjih. S tem ne vlagajo ravno boginega bacila v moralno osnovo učiteljskega stanu, temveč si zapisujejo razdor in smrt tudi sami sebi in bodo s tem škodili ne samo stanu, temveč tudi stranki sami.

Druga dobra stran teh klubov raznih strank bi bila ta, da bi potom njih lahko zastopale posamezne skupine pri

II.

Zakon o činovnicima (glavi X., čl. 159—223) propisao je disciplinske propise za sve državne službenike građanskog reda. Nu čl. 85. Zakona o dvanaestina budžetskim za mesec april-juli 1925, koji glasi: »Čl. 170. Zakona o činovnicima i ostalim državnim službenicima građanskog reda ima se razumeti tako, da se njime ne meniaju propisi Zakona o srednjim i osnovnim školama, koji i dalje ostaju u svemu u važnosti u pogledu disciplinskih krivica i postupaka«, a čl. 7., tačka 2. u Zakonu o budžetskim dvanaestina za mesec decembar 1925. god. i januar, februar i mart 1926. god. koji glasi: »Ovo se odnosi samo na nastavnike osnovnih a ne srednjih škola«. Time su samo učitelji izuzeti od propisa Zakona o činovnicima, i samo će se njihove krivice isledivati i suditi po specijalnom Zakonu o Osnov. školama.

Učiteljstvo je imalo prilike, da se pozabavi ovim pitanjem i ono je jednoglasno izjavilo želju, da i za učitelje važe disciplinski propisi Zakona o činovnicima.

Izvršni Odbor Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva ima čast umoliti Gospodina Ministra za dejstvo, da se jednim članom u Finansijskom Zakonu obesnaži prednja Odredba iz čl. 7., tačka 2. poslednjeg Zakona o dvanaestina budžetskim za 1926. godinu.

Molimo Vas, Gospodine Ministre, da izvolite primiti uverenje našeg osobitog Uvažanja.

Br. 133. — 5. februara 1926. g.

Predsednik Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva:

Pet. Vuksanović.

Tajnik:

Jov. Milijević.

Ovu predstavku Izvršnog Odbora UJU podneo je predsednik Udruženja G. Ministru Prosvete.

svojih strankah ona načela, s katerimi ne soglašajo vsi člani v organizaciji in se ne morejo proglašati za skupne, in bi tam poskušali svojo srečo, če jih lahko uveljavijo.

Na ta način bi lahko ostala naša organizacija strogo strokovna in nestrankarska in bi lahko tvorila zdrav rezervoar za zdrave poglede v strokovnih vprašanjih in projektih, iz katerega bi lahko črpali vsi učiteljski klubi zdrave strokovne poglede, načela in načrte, v pogledu razvoja narodne prosvete, šolstva in učiteljskega stanu, ki bi jih stranke lahko uveljavljale v korist naroda.

Tudi v pogledu politične izobrazbe učiteljstva bi imeli klubi veliko nalogo. Oni bi lahko med učiteljstvom s sistematičnim delom dvigali politično izobrazbo učiteljstva in bi lahko nadomestili ono vrzel, ki jo je šola zamudila dati učiteljskemu stanu. Politična (ne agitatorska) šola za učiteljstvo bi bila tudi v veliko korist naroda in klubi bi jo lahko aranžirali za posamezne skupine, ne da bi bilo treba organizacijo eksponirati za to.

To bi bil regulativ, ki ga omema Deklaracija, in naloga organizacije je, da to razmerje varuje pred kvarnimi izrastki.

Jasno je, da za zrele ljudi ni bojznih vzdrževanja tega edino zdravega razmerja med strokovno organizacijo in političnimi strankami in tudi v interesu stvari morajo stranke pristati na neodvisnost strokovnih organizacij in na zdravo osnovo klubov, ker sicer im bodo samim v škodo in bo stranka trpela in odrvenevala glede strokovnih vprašanih v dogmatizmu; s krivičnim postopkom pri nameščanju na bo rušila pravne temelje, kar se bo tudi maščevalo nad njo samo.

Klubi naj tudi ne bodo avantgarda za naskoke na neodvisnost strokovnih organizacij

Ivan Dimnik.

Tovarišice govorimo o Deklaraciji!

Minil je mesec, kar je bila v »Učiteljskem Tovarišu« objavljena Deklaracija. Sledijo utemeljevanja nje potrebe v našem stanovskem glasilu, naloževanja v političnih listih, a iz naših vrst, iz vrst učiteljic, kot članic te ali one učiteljske organizacije, ni bilo doslej glasu. In vendar tvorimo v UJU približno 50% članstva in Deklaracija vsebuje isto za tovarišice kot za nas. Strogo stanovska in strokovna bodi naša organizacija, ne igrača političnih strank, ne vetrovnica raznih režimov. Osební interesi nai izgi-

nejo, drug nai vidi v drugem samo stanovskega tovariša, za katerega je pripravljen storiti vse, ne pa se potuhnjiti in to iz raznih političnih ozirov, ko najbližnjega tlačí režim in dopuščati persekucije.

Me se ne udejujemo v politiki tako aktivno kot se tovariši, a zlih posledic političnih nasprotstev smo bile ob vsakokratnem menjavanju režima istotako deležne kot oni. Nihče se takrat ni zmenil za naše poklicno delo, saj je pri tem odločevalo samo mnenje tega ali

onega strankarja in vodstvo organizacije?

Imam en sam, toda ta dovoli žalosten spomin, ki mi je prvič jasno pokazal, koliko premore beseda mogotcev in koliko vpliva ima politična stranka na poedine člane učiteljske organizacije. Z udejstvovanjem Deklaracije bi bilo to žalostno poglavje v zgodovini slovenskega učiteljstva, ki nemo priča o hladčevstvu, končano.

To nai bo eno izmed mnogega, kar še dobrega vsebuje Deklaracija. Sicer pa ne kratki nobenemu ne duševne in ne politične svobode, nje je v glavnem za to, da so člani organizacije res stanovsko zavedni.

Pa tovarišice, zlasti podeželske! Nam je li treba udejstvovanja v političnih organizacijah, ki ga kažemo za to ali ono organizacijo (politično) in imabodimo odkrite — pri večini specialno ta namen, da izpolni ure dolgočasje, ki mučijo podeželsko in mogoče še mnogo hujše trško učiteljico?

Odrto nam je drugo polje, še zelo malo preorano. **Spoznajmo naš narod, ki je v pretežni večini kmetski, zanimat-**

Misli k Deklaraciji.

Menim, da ne trdim preveč, če primerjam našo Deklaracijo nekakemu izvoru velike moči, ki jo je učiteljstvo tako potrebno

Deklaracija hoče spojiti učiteljstvo v eno veliko duhovno enoto, kjer naj vlada popolna duhovna svoboda. V učiteljskih društvih daje prostor slehernemu, ki svobodno misli in ki noče izvajati pritiska na svojega tovariša drugega političnega mišljenja. Prostost vlada in to je prav!

Ne naiše na poti Deklaracija v društvih, kjer se člani ne čutijo dovolj močne, da bi se lahko opirali na svoi jaz, na samega sebe in kateri v usodnih trenotkih zapustijo tovariša, ker je to po volji onih, kateri so zadeli že toliko gorja našemu stanu

Deklaracija je življenje, je pomladanski dih, ker vzbujia v članstvu vero v sebe. Nai pogledamo kamorkoli po širnem svetu, povsodi vidimo, da je napredek mogoč le tam, kjer je posamezniku dana možnost, da razvija svoje zmožnosti, da živi po pravilih svojega jaza. In Deklaracija sloni na tako širokem duševnem razmahu.

Deklaracija je pozitivna, ker ruši staro in stavi temelj novi stavbi. Ona hoče odpraviti v naših društvih vso staro in tujo navlako ter dati prost razmah in velik duševni polet slehernemu učitelju.

Nekaj predzgodovine k Deklaraciji.

Še pred vojno se je v sežanskem učiteljskem društvu začelo gibanje v zmislu sedanje Deklaracije. Povdarjal smo že takrat, da hočemo strogo stanovsko strokovno organizacijo in da mora »Učit. Tovariš« spremeniti smer pisanja in duhu take organizacije, da se s tem ugleda pot do njenega uresničenja. Naravno, da smo zadeli na odpor in naše društvo, ki je edino zastopalo to smer je radi tega zaslovelo kot društvo razgrajčev, malkontentov, revolucionarcev in ne vem še kaj. Toda odnehal nismo, dasi so bili takratni časi zelo nevarni, ker so nas c. kr. nadzorniki motrili od vseh strani in sodili naše šolsko in izvenšolsko delo za delo revolucionarcev in na ta račun se je izvršila marsikatera persekucija.

Toda prišla je vojna in to gibanje je obtičalo na mrtvi točki, ni pa idejno zamrlo v dušah posameznikov.

Po prevratu si je moralo mnogo goriškega učiteljstva iskati novo domovino iz tega ali onega vzroka. Čakalo je svoje usode v mizeriji in se tolažilo z boljimi časi. Razumevanja našega takratnega položaja nismo nikjer našli. Tovariši vojak so še nadalje služili pri volakih, da so se preživeli, ostali pa so se z vsem mogočim ukvarjali, da so si lajšali bedo V takem položaju smo se goriški učitelji zbrali 3. februarja 1919 v Ljubljani in obravnavali naš gnotni položaj v novi domovini — ločeni od svojih zastopstev. Prosili smo takratno šolsko oblast za podporo — mesečnih prejemkov nismo bili deležni — dali smo se na razpolago za vršitev svojega poklica itd. Torej v prvi vrsti smo obravnavali svoj gnotni položaj, v katerem smo se nahajali.

V tem žalostnem položaju smo žele uvideli, kako potrebna nam je res prava stanovska organizacija, pri kateri bi morali upravičeno iskati gnotne in moralne

mo se za njegove težnje, rešimo problem kmetske žene, od katere prihaja med našo inteligenco zdrav, dober živeli, vklub temu, da se menjava nie življenje med motiko in kuhalnico!

Kaj nam onemogočuje to delo. Nezaupanje kmetskih ženic do mestnih frajl. Ne mislim s tem »bubifrizure« in modernega kroja, temveč ono, kar nas sili, da vihamo nos, ko gremo skozi kmetsko dvorišče ali vidimo od znoja in zemlje umazanega kmeta, ki nam proži v pozdrav žuljavo desnico. To in malo dobre taktike in stvar je gotova.

Saj bi morale delati za narod, a kako nai delamo, če so nam težnje tega naroda nerazumljive in ne razumemo filker naroda ne poznamo, čeravno smo same kri njegove krvi

O tem nai bi poleg Deklaracije razmišljala učiteljica sedaj, ko se namerava uresničiti sanie slehernega treznomislečega člana, ki vidi v Deklaraciji to, kar bo združilo vse naše učiteljstvo v nepremagljivo četo, ki bo zmožna klibovati vsem nasprotnim vihariem.

Asta Šinigoj.

Ni to napredek, da ostanem na že doseženem, temveč napredek znači iskanie še boljšega!

Tragično je bilo za učiteljstvo dejstvo, da se je tako rado pomudilo pri preteklosti. Da, prijetno in romantično je bilo nekda, toda mi ne smemo postati intelektualni penzionisti! Pravi napredek ni to, kaj je bilo nekda, temveč napredek je, kaj je sedaj in kaj bo vnaprei! Ničesar ni stalnega in kar velja danes za pravo, ni več porabno za jutri!

Ne sramuj se tovariš, da si nekda prisegal na druga načela! Tvoja izpreobrnitev je dokaz, da iščeš luči, one luči, katera Te nai dovede na pot resnice in pravice, ki je pa še danes teptana! In ker se izražas za Deklaracijo, je to dokaz, da iščeš nove poti. Klevetničkov je dosti, predostj — pa — kvišku glavo in mirno naprei!

Stan, ki stopa po stopinjah drugih, kateri ne čuti v sebi dovolj lastne moči, da bi se osamosvojil, tak stan ne bo nikdar prednjačil v pravem pomenu besede. Kdor hoče priti na vrh, mora verovati v samega sebe, mora čutiti v sebi dovolj moči, da se po dolgi in mukopolni poti bliža vrhuncu.

Naš stan mora verovati v svojo moč, v svoi jaz in našel bo pravo pot!

Deklaracija io nam kaže!

Herman Kmet.

podpore. Predlagal sem in utemeljeval resolucijo po etnotni stanovski strokovni organizaciji vsega učiteljstva v državi, ne oziraje se na politično in svetovno naziranje posameznika s svojim strogo strokovnim glasilom. Sprejeta je bila ta resolucija z dvetretjinsko večino navzočih tovarišev in tovarišic. Padlo je seme, dasi sem se prav dobro zavedal, da ne bo še dolgo vzkliklo. Vodstvu takratne »Zaveze« ni bila po volji ta resolucija in »Učit. Tov.« je nastopil proti.

Uthniti smo morali, ker takrat ni bilo varno se bosti, posebno pa nam »beguncem«, ki nismo imeli nikjer pravne zaščite, najmanj na tam, kjer bi jo morali imeti. Razšli smo se po službah in usoda me je kakor nalašč zanesla v okr. društvo, ki zavzema od prevrata naprej najčastnejše mesto v naši organizaciji — to je mežiško učiteljsko društvo.

Zašel sem tja, kamor sem v resnici spadal, da nadaljujem svoje delo. Bili smo v tem društvu raznih političnih nazirani, a čutili smo se med seboj le tovariši-učitelji, vse drugo je bilo daleč v ozadju. Na zborovanjih se ni mlatilo prazne slame, temveč zavzemali smo v prvi vrsti vedno strogo stanovsko stališče v prilog organizacije, stanu in šole.

Ni čuda, ako je iz tega društva vzklikla Deklaracija. Izšla je iz učiteljev in ne iz strankarjev, kar nai bo vzgled drugim društvom, ki se poslužujejo vseh mogočih pgti, samo stanovske ne. Motrivajoč neorientiranje enega dela učiteljstva, ki noče samostojnega mišljenja, sem mnenja, da bo ravno Deklaracija učiteljstvo vzgojila k samostojnemu mišljenju in ga osvobodila vseh spon. **Bo il zmagala prevdarnost in samozaveš učiteljstva, to me prav nič ne skrbi. Če ne danes, pa jutri, a čim prei tem boljše.**

Fakt je, da je Deklaracija tu in ostanet tu!

Josip Macarol.